

Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 12

INKOM: 2022-08-01
MÅLNR: B 5097-22
AKTBIL: 3

Överklagande

Klagande: Adam Lindgren, 20000809-1019
F.n. häktet Kronoberg

Ombud och
offentlig försvarare: Karl Emil Ekdahl
Advokatfirman De Basso
Jovisgatan 8
151 72 Södertälje

Motpart (åklagare): Kammaråklagare Carl Mellberg
Åklagarmyndigheten
Västerorts åklagarkammare i Stockholm
Box 1250
171 24 Solna

Överklagad dom: Svea hovrätts dom 2022-07-01 i mål nr B 5528-22

Saken: Grovt narkotikabrott m.m.

I egenskap av ombud och offentlig försvarare för Adam Lindgren får jag härmed överklaga ovan angiven dom och härvid anföra följande.

YRKANDEN

Adam Lindgren yrkar att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom ogillar åtalet samt talan om utvidgat förverkande. I andra hand yrkas strafflindring.

GRUNDER

Adam Lindgren har agerat i nöd och åtalet mot honom ska därför ogillas. Då åtalet mot Adam Lindgren ska ogillas motsätter han sig också åklagarens begäran om utvidgat förverkande. Ådömd påföljd är under alla omständigheter för sträng.

BAKGRUND

Adam Lindgren har varit kontrollerad av en person kallad Maradona. Maradona har genom bland annat hot om våld tvingat honom att hantera narkotika och vapen. Försvaret gör gällande att Adam Lindgren därför har befunnit sig i en ansvarsbefriande nödsituation när han begått de åtalade gärningarna. På grund av nödsituationen har Adam Lindgren kontaktat polisen. Adam Lindgren har då erbjudits hjälp om han i sin tur hjälpte polisen genom att förse dem med användbar information som kunde leda till att andra personer greps. Adam Lindgren uppmanades också att kontinuerligt dokumentera den brottsliga verksamheten. En förutsättning för att kunna hjälpa polisen var alltså att Adam Lindgren fortsatte med den brottsliga verksamheten. Polisen har därvid försäkrat Adam Lindgren om att de inte var intresserade av att lagföra honom. Adam Lindgren placerades sedermera på hemlig ort av polisens personsäkerhetsgrupp och greps kort därefter.

Såväl Södertörns tingsrätt som Svea hovrätt har gjort bedömningen att det samlade straffvärdet för brottsligheten motsvarar fängelse sex år. Södertörns tingsrätt dömde Adam Lindgren till fängelse fem år och tre månader efter att ha beaktat att han lämnat uppgifter som varit av väsentlig betydelse för brottet och då han varit i en nödliknande situation. Svea hovrätt lindrade straffet med ytterligare tre månader till fängelse fem år då man även fann att Adam Lindgrens rätt till en rättvis rättegång kränkts.

SKÄL FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND OCH UTVECKLING AV TALAN

24 kap. 4 § BrB – Ansvarsfrihet då brott begåtts under sådant tvång att det rör sig om en nödsituation och alternativa handlingsvägar sökts genom att ta kontakt med polisen

Det föreligger ett praktiskt behov av klarläggande kring när en person kan gå fri från ansvar på grund av att man under hot tvingats att begå brott och därför handlat i nöd.

Adam Lindgrens invändning om nöd är inte vederlagd av åklagaren. Vid en samlad bedömning av omständigheterna såsom de framkommit under förundersökningen och i rättegången och i ljuset av att polisen bedömt situationen som så pass allvarlig att Adam Lindgren uppmanats att fortsatt begå brott i stället för att direkt avbryta narkotika- och vapenhanteringen måste Adam Lindgrens agerande även anses försvarligt.

Behovet av klarläggande från Högsta domstolen tydliggörs i att det är en invändning som förhållandevis ofta dyker upp i brottmål och förevarande mål lämpar sig väl för prövning då det särskiljer sig från tidigare praxis genom att det i Adam Lindgrens fall inte rör sig om en enstaka hotfull händelse utan om en tvångssituation som varit långtgående och utpräglad över tid, och framför allt särskiljer sig målet genom att Adam Lindgren självmant kontaktat polisen trots rädsla för att han eller någon i hans närhet skulle skadas eller dödas. Den tidigare praxis som finns på området kan sammanfattas med att de tilltalade inte vänt sig till polisen (eller sökt några andra alternativa handlingsvägar) för att ta sig ur den hotfulla situationen (jämför till exempel RH 2006:64, NJA 2012 s. 535, Hovrätten över Skåne och Blekinges mål nr B 2571-18 och Svea hovrätts mål nr B 5359-19).

Med beaktande av ovan föreligger det skäl att meddela prövningstillstånd.

29 kap. 5 § första stycket 5 BrB (i sin lydelse före den 1 juli 2022) – straffflintring vid tidig medverkan till utredning av egen brottslighet

Åklagarmyndigheten skriver i *Prioriterade prejudikatfrågor 2022* att ”[d]et finns behov av ytterligare vägledande uttalanden från Högsta domstolen om vilken grad av medverkan som krävs och vilken straffflintring som kan ges i förhållande till medverkansgrad och brottslighetens straffvärde i fall då den tilltalade lämnat uppgifter om brottsmisstanken innan någon annan väsentlig utredning funnits och då uppgifterna därmed haft en helt avgörande betydelse för utredning av brottsmisstanken”. Försvaret för Adam Lindgren ansluter sig till Åklagarmyndighetens bedömning av behovet av vägledande uttalande från Högsta domstolen på det aktuella området.

I förevarande mål har Adam Lindgren på eget initiativ kontaktat polisen och berättat om sin pågående brottsliga verksamhet. Adam Lindgren har därvid blivit tillsagd av polisen att han ska dokumentera den aktuella brottsliga verksamheten (bestående i narkotika- och vapenhantering i olika grad) och han har då bland annat tagit bilder som senare använts som bevisning mot honom. Vidare har Adam Lindgren på direkt fråga från polisen klargjort var den för åtalet aktuella narkotikan och det aktuella vapnet förvarats. Först efter att beslagen tagits frihetsberövades Adam Lindgren och delgavs misstanke. Även efter det att Adam Lindgren frihetsberövats har han medverkat och försökt att hjälpa utredningen framåt efter bästa förmåga. Det har varit ostridigt i målet att Adam Lindgren i och för sig medverkat i utredningen.

Det är försvarets uppfattning att utan Adam Lindgren hade det inte inletts någon förundersökning och det hade följaktligen inte heller funnits något åtal. Adam Lindgren har således medverkat i exceptionellt hög grad redan innan någon annan utredning funnits och uppgifterna har haft en helt avgörande betydelse för utredning av brottsmisstanken. Då det finns en medtilltalad i målet lämpar det sig särskilt väl för prövning då Högsta domstolen eventuellt kan göra en differentierad bedömning av medverkansgrad.

Prövningstillstånd bör meddelas för att fastställa vilken straffflintring Adam Lindgren kan få under de angivna omständigheterna.

Kränkning av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 Europakonventionen –
strafflindring då misstänkt inte korrekt underrättats om sina rättigheter av polisen

Det finns ett behov av vägledande uttalanden från Högsta domstolen kring vilken strafflindring som kan ges när rätten till en rättvis rättegång kränkts genom att polisen inte underrättat den misstänkte om sina rättigheter.

Svea hovrätt har i den nu överklagade domen med hänvisning till NJA 2021 s. 286 rätteligen funnit att Adam Lindgrens rätt till en rättvis rättegång har kränkts, men försvaret gör gällande att straffreduceringen om tre månader är allt för liten.

Vikten av informera en misstänkt om rätten att tåga är sådan att även om en person frivilligt går med på att lämna uttalanden till polisen *efter* att korrekt att informerats om att hans uppgifter kan komma att användas som bevis mot honom kan detta inte betraktas som ett informerat val om han tagit beslutet utan juridiskt biträde och om han inte *uttryckligen* har underrättats om sin rätt att tåga (Europadomstolen, *Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights* med hänvisningar till praxis, s. 41).

I förevarande fall har polisen genom (medveten eller omedveten) vilseledning förmått Adam Lindgren att fortsätta begå brott genom att förklara för honom att han inte kommer få hjälp från polisen om han inte också hjälper dem att lagföra andra personer för brott. Adam Lindgren har också försäkrats om att polisen inte varit intresserade av att lagföra honom för något brott. Med polisens kännedom fortsatte Adam Lindgren därför med den brottsliga verksamheten samtidigt som han på polisens uppmaning dokumenterade verksamheten och således medverkade till utredning om sin egen skuld, utan att han delgivits misstanke eller informerats om vilka rättigheter man har som misstänkt.

Att som misstänkt korrekt informeras om sina rättigheter är en sådan fundamental princip att när den kränks bör det kompenseras genom en ordentlig reduktion av straffet. Prövningstillstånd bör meddelas för att fastställa vilken strafflindring Adam Lindgren kan få under de angivna omständigheterna.

BEVISUPPGIFT

Det åberopas ingen bevisning med sikte på frågan om prövningstillstånd.

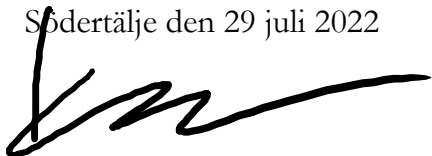
För det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd åberopar Adam Lindgren i nuläget endast förhör med sig själv. Förhöret kan förebringas Högsta domstolen genom ljud- och bildupptagning från tingsrätten.

ÖVRIGT

Målet bör avgöras efter huvudförhandling.

Kostnadsräkning bifogas.

Södertälje den 29 juli 2022

Karl Emil Ekdahl